

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Факультет № 3
Кафедра поліцейської діяльності та публічного адміністрування**

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ**

**навчальної дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності поліції»
вибірковий компонент освітньої програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**26 «Цивільна безпека»
262 «Правоохоронна діяльність» (Поліцейські)**

**Вінниця
2023**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 27.11.2023 № 10

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 15.11.2023 № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 24.11.2023 № 10

Розглянуто на засіданні кафедри поліцейської діяльності та публічного
адміністрування факультету № 3 (протокол від 08.11.2023 № 29)

Розробники:

1. Завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного
адміністрування, д.ю.н., професор Джафарова О.В.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри адміністративного права та процесу, к.ю.н., доцент
Пабат О.В.

2. Професор кафедри поліцейського права Національної академії
внутрішніх справ, д.ю.н., професор Дрозд О.Ю.

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема № 1: Права людини та рівень їх забезпечення в Україні.	18	2	2	2	-	12	залік
Тема № 2: Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності підрозділів кримінальної поліції.	18	2	2	2	-	12	
Тема № 3: Захист та дотримання прав людини під час адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції.	18	2	2	2	-	12	
Тема № 4: Захист та дотримання прав людини під час співпраці з громадськістю. Прийом звернень громадян.	16	2	2	2	-	10	
Тема № 5: Захист та дотримання прав людини під час надзвичайних ситуацій.	18	2	2	2	-	12	
Тема № 6 : Дотримання прав людини під час затримання й арешту.	18	2	2	2	-	12	
Тема №7. Дотримання прав і свобод внутрішньопереміщених осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованій території	14	2	2	-		10	
Всього за семестр	120	14	14	12		80	

2. Методичні вказівки до семінарських та практичних занять

Тема № 1. Права людини та рівень їх забезпечення в Україні.

Навчальна мета заняття: сформулювати завдання дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності підрозділів кримінальної поліції» та визначити взаємозв'язок останньої з іншими дисциплінами, що вивчаються у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання; проаналізувати правове регулювання діяльності поліції щодо забезпечення прав та свобод людини і громадянина.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Завдання та система курсу «Забезпечення прав людини в діяльності поліції».
2. Взаємозв'язок дисципліни «Забезпечення прав людини в діяльності поліції» з іншими дисциплінами, які вивчаються у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання.
3. Поняття, сутність та види прав людини.
5. Рівень забезпечення прав людини в Україні.
6. Правове регулювання діяльності поліції щодо забезпечення прав та свобод людини.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Дотримання прав і свобод людини в діяльності поліції.
2. Що таке «права людини»? Їх види.
3. Як співвідносяться поняття категорії «дотримання» та «забезпечення» прав людини?
4. Правові інструменти дотримання прав людини в діяльності Національної поліції
5. Основні завдання курсу «Забезпечення прав людини в діяльності підрозділів кримінальної поліції»
6. Організація діяльності підрозділів кримінальної поліції щодо забезпечення дотримання прав особи?

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Міжнародні деонтологічні стандарти поліцейської діяльності у сфері забезпечення прав людини.
2. Сучасні міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів.
3. Роль поліцейського омбудсмена у захисті прав і свобод людини.
4. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод

людини в діяльності підрозділів кримінальної поліції Національної поліції.

Теми рефератів:

1. Адміністративно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини в діяльності Національної поліції.
2. Сучасні міжнародні стандарти забезпечення прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів.

Література: 1-32.

Практичне заняття: Права людини та рівень їх забезпечення в Україні.

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання отриманих слухачами теоретичних знань щодо забезпечення поліцейськими прав і свобод людини.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Використовуючи Єдиний державний реєстр судових рішень (www.reyestr.court.gov.ua), знайдіть рішення суду, у якому констатовано помилкову порушення прав людини в діяльності поліції. Зробіть аналіз цього рішення. З'ясуйте:

1. Які найбільш поширені протиправні дії працівників поліції щодо порушення прав людини?
2. Які саме права людини найчастіше порушуються працівниками поліції?
3. Чи залучались правники до захисту прав людини при розслідуванні неправомірної поведінки працівників поліції щодо порушення прав людини.

II. Після колективного обговорення пропонується здійснити запис мотивованого рішення (із посиланнями на конкретні пункти, частини, статті нормативних актів – КУпАП та ін.) щодо запропонованої фабули справи.

III. Закріплення теоретичного матеріалу шляхом відпрацювання алгоритму дій працівників поліції у ситуаціях, зазначених у ситуативних завданнях, складання необхідних документів.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних документів

Розподіл ролей:

Ситуативне завдання №1: поліцейський - 1; правопорушник -1.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

- А) точність кваліфікації дій правопорушників-1 бал;
- Б) правомірність дій – 1 бал;
- В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал
- Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

Тема № 2. Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності підрозділів кримінальної поліції.

Навчальна мета заняття: поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти сутності досудового розслідування та забезпечення прав та свобод людини на всіх стадіях кримінального процесу. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності поліції.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Основні завдання досудового розслідування. Поняття та сутність досудового розслідування.
2. Охорона прав і свобод учасників кримінального провадження. Оскарження як спосіб захисту прав та свобод у досудовому слідстві.
3. Поняття катування та їх прояви. Юридична відповідальність за катування. Жорстоке, нелюдське поводження чи покарання.
4. Практика Європейського суду з прав людини щодо катування. Сутність та зміст зобов'язання стосовно протидії катуванням (позитивні та негативні). Правовий статус та обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини..

План проведення заняття:

- I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:
Поняття, сутність досудового розслідування,
2. Правова регламентація прав і свобод людини у процесі кримінального провадження.
3. Дефініція та прояви катування.
4. Сутність та форми прояву жорстокого поводження.
5. Поняття та прояви нелюдського ставлення поводження або покарання.
6. Рішення Європейського суду з прав людини з питань катування, жорстоке поводження, нелюдське ставлення поводження або покарання.
- II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.
- III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Право на справедливий суд у практиці європейського суду з прав людини.
2. Забезпечення поваги до людської гідності в кримінальному провадженні.
3. Забезпечення прав учасників кримінального процесу на стадії досудового розслідування: адміністративно-правовий аспект.
4. Проблемні питання забезпечення права підозрюваного на захист на стадії досудового розслідування.

Теми рефератів:

1. Забезпечення прав учасників кримінального процесу на стадії досудового розслідування: адміністративно-правовий аспект.
2. Проблемні питання забезпечення права підозрюваного на захист на стадії досудового розслідування.

Література: 1-32.

Практичне заняття: Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності підрозділів кримінальної поліції.

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання вивченого слухачами щодо призначення сутності досудового розслідування та забезпечення прав та свобод людини на всіх стадіях кримінального процесу.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Під час допиту без адвоката гр. Петров О.О. дуже переживав та пив багато води.

Варіант 1. Коли він попросив перерву, що вийти до туалету, слідчий, який проводив допит, відмовив та вказав: «Поки не підпишеш, в туалет не вийдеш». Гр. Петров О.О. підписав протокол допиту та потім пішов до туалету. Коли адвокат дізнався про даний факт, він повідомив прокурора про факт катування.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як злочин? Чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад злочину у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

Варіант 2. Коли він попросив перерву, що вийти до туалету, слідчий, який проводив допит погодився. Гр. Петров О.О. вийшов до туалету, але увесь час з ним перебував слідчий, який спостерігав за діями Петрова О.О. Коли адвокат дізнався про даний факт, він повідомив прокурора про факт катування.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як злочин? Чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад злочину у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

Варіант 3. Після випитої великої кількості води Петров О.О. 8 раз виходив у туалет. Слідчий декілька раз зробив глузливе зауваження «мовляв не бійся, мокрун».

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як злочин? Чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад злочину у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

Дайте правову оцінку діям Персова? Чи може мати місце у цій ситуації конкуренція норм? Якщо так, то як вона повинна вирішуватися?

II. Після колективного обговорення пропонується здійснити запис мотивованого рішення (із посиланнями на конкретні пункти, частини, статті нормативних актів – КУпАП та ін.) щодо запропонованої фабули справи.

III. Закріплення теоретичного матеріалу шляхом відпрацювання

алгоритму дій працівників поліції у ситуаціях, зазначених у ситуативних завданнях, складання необхідних документів.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних документів

Розподіл ролей:

Ситуативне завдання №1: поліцейський - 2; правопорушник -1; адвокат-1.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

А) точність кваліфікації дій правопорушників-1 бал;

Б) правомірність дій – 1 бал;

В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал

Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

Тема № 3 Захист та дотримання прав людини під час адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції

Навчальна мета заняття: поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти процедур дотримання прав людини при застосуванні заходів, які забезпечують провадження в правах про адміністративні правопорушення та заходів поліцейського примусу.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Процедури дотримання прав і свобод людини працівниками підрозділів кримінальної поліції під час застосування поліцейського примусу.
2. Процедури дотримання прав і свобод людини працівниками підрозділів кримінальної поліції під час застосування заходів, які забезпечують провадження в правах про адміністративні правопорушення.
3. Процедури дотримання прав і свобод людини працівниками підрозділів кримінальної поліції під час застосування поліцейського піклування.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Назвіть заходи поліцейського примусу їх види та підстави застосування?
2. Особливості дотримання та забезпечення прав людини під час застосування фізичної сили?
3. Забезпечення прав людини під час застосування заходів, що забезпечують провадження в справах про адміністративні правопорушення?
4. Права людині і поліцейське піклування: проблемні питання.

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Роль принципу законності в системі принципів адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції.

2. Використання досвіду поліції зарубіжних країн в діяльності Національної поліції України по забезпеченню прав та свобод людини під час здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення.

Теми рефератів:

1. Роль принципу законності в системі принципів дотримання прав і свобод людини і громадянина в діяльності підрозділів кримінальної поліції.

2. Використання досвіду поліції зарубіжних країн в діяльності Національної поліції України по забезпеченню прав та свобод людини під час застосування поліцейського примусу.

Література: 1-32.

Практичне заняття: Захист та дотримання прав людини під час адміністративно-юрисдикційної діяльності поліції

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання вивченого слухачами щодо захисту та дотримання прав людини під час провадження в справах про адміністративні правопорушення органами Національної поліції.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Ситуативне завдання № 1. Патрульні отримавши інформацію про дрібне хуліганство виїхали на місце події. По прибуттю без встановлення обставин здійснили адміністративне затримання молодика ромської національності, мовляв «знаємо ми вас таких». У відділенні поліції було встановлено особу затриманого, а також виявлено, що саме він викликав поліцію, оскільки невідомі на його авто написали лайливі слова. Поліцейські щиро вибачились і зі словами «ну буває...вибач, друже» відвезли особу додому.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як порушення прав людини, чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

Ситуативне завдання № 2. До поліцейського звернувся гр. Мертун П.О. з заявою, що його теща здійснює над ним психологічне насильство. Поліцейський висміяв заявника і відмовився «у таких дурницях» марнувати робочий час.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як порушення прав людини, чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад адміністративного правопорушення у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

II. Після колективного обговорення пропонується здійснити запис мотивованого рішення (із посиланнями на конкретні пункти, частини, статті нормативних актів – КУпАП та ін.) щодо запропонованої фабули справи.

III. Закріплення теоретичного матеріалу шляхом відпрацювання алгоритму дій працівників поліції у ситуаціях, зазначених у ситуативних завданнях, складання необхідних документів.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних

документів.

Розподіл ролей:

Ситуативне завдання №1: поліцейський - 2; заявник -1.

Ситуативне завдання №2: поліцейський - 1; заявник -1.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

А) точність кваліфікації дій -1 бал;

Б) правомірність дій – 1 бал;

В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал;

Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

ТЕМА 4. Захист та дотримання прав людини під час співпраці з громадськістю. Прийом звернень громадян.

Навчальна мета заняття: поглиблене вивчення здобувачами вищої освіти сутності та видів взаємодії, що здійснюється офіцерами поліції різних підрозділів поліції. Встановлення поняття резолюції недовіри, поняття суті, принципів діяльності поліції щодо розгляду звернень громадян.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Поняття взаємодії підрозділів кримінальної поліції з громадськістю. Основні завдання та функції кримінальної поліції по роботі з громадськими формуваннями. Захист та дотримання прав людини під час з роботи з населенням. Форми та методи діяльності поліції по роботі з громадськими формуваннями.
2. Зарубіжний досвід взаємодії поліції та громадськості щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, та його впровадження в Україні.
3. Резолюція недовіри як форма взаємодії поліції та громадськості, а також як спосіб захисту прав людини під час взаємодії поліції на громади на території обслуговування.
4. Процедура оголошення та особливості реалізації, та правові наслідки винесення.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Сформулюйте сутність взаємодії поліції з громадськістю.
2. Розкрийте основні завдання та функції поліції по роботі з громадськими формуваннями.
3. Окресліть права та обов'язки старших офіцерів (офіцерів) з роботи з населенням.
4. Проаналізуйте зарубіжний досвід взаємодії поліції та громадськості щодо забезпечення прав і свобод людини та його впровадження в Україні.
5. Резолюція недовіри як форма взаємодії поліції та громадськості

процедура її оголошення та особливості реалізації.

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

- 1.Адміністративно-правові основи взаємодії Національної поліції України з громадськістю в правоохоронній діяльності.
2. Роль органів Національної поліції у реалізації конституційного права громадян на звернення до органів державної влади.
3. Соціально-правова сутність інституту права громадян на звернення.
4. Законні дії поліцейських, які можна розцінювати як обмеження права на свободу та особисту недоторканність.

Теми рефератів:

1. Соціально-правова сутність інституту права громадян на звернення.
2. Законні дії поліцейських, які можна розцінювати як обмеження права на свободу та особисту недоторканність.

Література: 1-32.

Практичне заняття: Захист та дотримання прав людини під час співпраці з громадськістю. Прийом звернень громадян.

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання отриманих слухачами знань щодо сутності та видів взаємодії поліції різних підрозділів під час організації роботи щодо розгляду звернень громадян.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Ситуативне завдання № 1. Під час побудинкового обходу поліцейської ділянки офіцер поліції звернув увагу, що жінка, одягнена не по сезону, з малолітньою дитиною, перебувала на вулиці у холодну пору року (листопад, температура повітря +8 С). При розмові жінка повідомила про те, що чоловік її бив, і вона вимушена була втекти з дому, забравши дитину. На обличчі жінки була гематома. Поліцейський вислухав жінку, пригостив її теплим чаєм, та порадив помиритися з чоловіком, адже він голова родини. Він додав, що у проблемах у родині завжди винні двоє, і не потрібно відразу руйнувати родину через кілька невеличких синячків. Дайте юридичну характеристику події та окресліть форми взаємодії поліцейського й учасників пригоди.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як порушення прав людини? Чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад правопорушення в діяннях поліцейського у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту. Складіть відповідні процесуальні документи. Хто є жертвою насильства? Яким чином це можна встановити? Які види насильства вчиняються по відношенню до жертви? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту правопорушення.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як домашнє насильство? Чому? Складіть відповідні процесуальні документи. Хто є жертвою насильства? Яким чином це можна встановити? Які види насильства вчиняються по відношенню до жертви? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту правопорушення.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних документів.

Розподіл ролей:

Ситуативне завдання №1: поліцейський - 2; заявник -1.

Ситуативне завдання №2: поліцейський - 1; заявник -1.

Ситуативне завдання №3: поліцейський - 1; заявник -1.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

- А) точність кваліфікації дій -1 бал;
- Б) правомірність дій – 1 бал;
- В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал;
- Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

ТЕМА 5. Захист та дотримання прав людини під час надзвичайних ситуацій.

Навчальна мета заняття: поглиблене вивчення слухачами превентивної діяльності, яка здійснюється офіцерами поліції під час надзвичайних ситуацій. Сутність надзвичайної обстановки, що створює особливі умови для роботи поліції, а також може порушувати належну реалізацію прав та свобод осіб.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Сутність надзвичайної обстановки, що створює особливі умови для роботи поліції, а також може порушувати належну реалізацію прав та свобод осіб.
2. Правові основи введення надзвичайного стану.
3. Дії поліцейських щодо захисту прав і свобод людини при отриманні повідомлення про надзвичайний стан.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Якими є ознаки надзвичайних ситуацій?
2. Якими обмеження та в яких межах застосовуються під час дії правових режимів?
3. Дії поліцейських щодо захисту прав і свобод людини при отриманні повідомлення про надзвичайний стан?
4. В чому полягає різниця між порушенням та обмеженням прав людини при надзвичайних ситуаціях з боку працівників підрозділів кримінальної поліції?
5. Особливості застосування обмеження прав людини з боку працівників підрозділів кримінальної поліції при надзвичайних ситуаціях.

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Правомірне обмеження прав людини: міжнародне та національне право.
2. Захист прав людини в умовах воєнного стану в Україні.
3. Юридична природа і соціальна необхідність забезпечення прав людини в умовах надзвичайного стану.
4. Обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану.

Теми рефератів:

1. Юридична природа і соціальна необхідність забезпечення прав людини в умовах надзвичайного стану.
2. Обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану.

Література: 1-32.

Практичне заняття: Захист та дотримання прав людини під час надзвичайних ситуацій.

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання отриманих слухачами знань щодо превентивної діяльності поліцейських, яка здійснюється під час надзвичайних ситуацій.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Ситуативне завдання № 1. У населеному пункті Х оголошено епізоотію, та проводиться евакуація людей. Після того як жителі виїхали, гр. Кебаб Т.Т. та гр. Кокос М.М. вирішили проникнути у квартиру за адресою: місто Х, вул. Лісова буд. 99, їх затримали патрульні поліції.

Чи можна кваліфікувати цю ситуацію як порушення прав людини? Чому? Хто є потерпілим? Яким чином це можна встановити? Який склад правопорушення в діяннях громадян Кебаб та Кокос у вказаній ситуації? Складіть відповідні процесуальні документи для документування факту.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних документів

Розподіл ролей:

Ситуативне завдання №1: поліцейський - 2; правопорушник -2.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

- А) точність кваліфікації дій -1 бал;
- Б) правомірність дій – 1 бал;
- В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал;
- Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

Тема № 6. Дотримання прав людини під час затримання й арешту.

Навчальна мета заняття: удосконалення теоретичних знань слухачів щодо здійснення поліцейськими безпосередньої взаємодії під час здійснення затримання та арешту. Дотримання прав людини під час застосування працівниками поліції заходів фізичного впливу (сили) та вогнепальної зброї. Розслідування випадків порушення поліцейськими прав людини. Юридичні гарантії професійної діяльності працівників поліції.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Правове регулювання здійснення адміністративного затримання поліцейськими.
2. Дотримання прав людини під час застосування працівниками поліції заходів фізичного впливу (сили) та вогнепальної зброї.
3. Розслідування випадків порушення поліцейськими прав людини.
4. Тактика дій поліцейського при реагуванні на випадки домашнього насильства.
5. Гарантії професійної діяльності працівників поліції.
6. Правове регулювання та особливості проведення перевірок випадків порушення поліцейськими прав людини.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Яким чином можна оцінювати рівень ефективності діяльності поліції щодо забезпечення прав людини?
2. Основні міжнародні та національні нормативні акти, в яких закріплено права людини.
3. Які існують форми контролю за діяльністю поліції під час обмеження прав людини?
4. Порядок залучення адвокатів та законних представників в адміністративному та кримінальному провадженні з метою дотримання прав людини

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Примус у кримінальному провадженні: національні та міжнародні аспекти.
2. Гарантії забезпечення прав неповнолітнього підозрюваного, обвинуваченого під час затримання та взяття під варту.
3. Роль працівника національної поліції України у забезпеченні права на особисту недоторканність.
4. Технічне завдання із впровадження системи «Custody Records».

Теми рефератів:

1. Роль працівника національної поліції України у забезпеченні права на особисту недоторканність.

2. Технічне завдання із впровадження системи «Custody Records».

Література: 1-32.

Практичне заняття: Дотримання прав людини під час затримання й арешту.

Навчальна мета заняття: практичне відпрацювання отриманих слухачами теоретичних знань щодо забезпечення дотримання поліцейськими прав людини під час її затримання та арешту, в тому числі з застосування заходів фізичного впливу та вогнепальної зброї.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

План проведення поліцейського квесту:

I. На початку курсантам пропонується вирішити завдання за наступною фабулою індивідуально або в групах по 2 особи.

Ситуативне завдання № 1. На лінію «102» надійшло повідомлення про те, що чоловік кремезної статури у стані сп'яніння у торгівельній залі супермаркету «Клас», образливо чіплявся до відвідувачів та висловлювався в їх адресу нецензурною лайкою. На вказане повідомлення прибув наряд патрульної поліції. Чоловік не реагував на законну вимогу поліцейських припинити протиправну поведінку, повадився агресивно та намагався вдарити патрульного.

Як повинні діяти працівники поліції в цій ситуації? Які норми законодавства порушено? Запропонуйте алгоритм дії поліцейських, який би не містив порушення чи незаконного обмеження прав правопорушника? Складіть необхідні процесуальні документи.

II. Після колективного обговорення пропонується здійснити запис мотивованого рішення (із посиланнями на конкретні пункти, частини, статті нормативних актів – КУпАП та ін.) щодо запропонованої фабули справи.

III. Закріплення теоретичного матеріалу шляхом відпрацювання алгоритму дій працівників поліції при виявленні правопорушень, зазначених у запропонованих ситуативних завданнях. складання необхідних документів.

Додаткове матеріальне забезпечення: бланки процесуальних документів

Розподіл ролей: поліцейський-2; правопорушник-1.

Оцінювання: сукупність отриманих балів за проходження поліцейського квесту, а саме оцінюється:

А) точність кваліфікації дій правопорушників-1 бал;

Б) правомірність дій – 1 бал;

В) дотримання заходів особистої безпеки - 1 бал

Г) вірно складені адміністративні матеріали – 2 бали.

Тема 7. Дотримання прав і свобод внутрішньопереміщених осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованій території

Навчальна мета заняття: поглиблене вивчення здобувачами освіти проблемних питань щодо дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених

осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованій території.

Кількість годин: денна форма навчання – 2.

Місце проведення: згідно розкладу навчальних занять.

Навчальні питання:

1. Права цивільного населення, яке постраждало від наслідків тимчасової окупації та збройного конфлікту.
2. Право на документування внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на окупованих територіях.
3. Інструменти захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб та осіб, які проживають на тимчасово окупованій території та роль підрозділів кримінальної поліції в цьому.

План проведення заняття:

I. Обговорення навчальних питань у такій послідовності:

1. Право на визначення правового статусу жертв збройного конфлікту.
2. Право на отримання гарантованих державою виплат і допомоги
3. Право на забезпечення житлом ВПО
4. Право на компенсацію за завдану майнову (матеріальну) шкоду цивільному населенню, що постраждало від збройного конфлікту
5. Право на документування внутрішньо переміщених осіб та громадян України, які проживають на окупованих територіях.
6. Право на свободу пересування та доступ до базових послуг.
7. Право на свободу вибору громадянства та одержання документів
8. Роль підрозділів Національної поліції в забезпеченні та дотриманні прав людини на деокупованих територіях.

II. Заслуховування цільових виступів слухачів із актуальних питань.

III. Підведення підсумків заняття.

Теми цільових виступів курсантів:

1. Верховенство права та забезпечення прав людини на тимчасово окупованих територіях України.
2. Захист конституційних прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.
3. Нормативно-правові гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених
4. Забезпечення реалізації та захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

Література: 1-32.

Теми рефератів:

1. Нормативно-правові гарантії прав і свобод внутрішньо переміщених осіб.
2. Забезпечення реалізації та захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

4. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Загальна декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015.
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) : Міжнародний документ від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
3. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-VI#Text>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : закон України від 23.02.2006 № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.
7. Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини : Постанова Верховної Ради України № 1592-III від 23.03.2000 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1592-14#Text>
8. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2866-15>.
9. Про Національну стратегію у сфері прав людини: Указ Президента України від 24.03.2021 № 119/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/119/2021#Text>
10. Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 17.07.1997 № 475/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/475/97-%D0%B2%D1%80>.
11. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>
12. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін.; передм. В. В. Сокурєнка]; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 432 с.
13. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки; [О. І. Безпалова, О.В. Джафарова, С.М. Князєв та ін.; передм. О. М. Бандурки]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2017. 242 с.
14. Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Безпалової ; [О. В. Джафарова, С. О. Шатрава та ін. ; передм. О. І. Безпалової] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 468 с.

15. Злочинна колаборація в умовах збройної агресії: практич. порадник з кримінально-правової оцінки та розмежування / за заг. ред. В.В. Малюка. Київ : Алерта, 2023. 312 с. Новели кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану : наук.-практ. комент. / А.А. Вознюк, О.О. Дудоров, Р.О. Мовчан, С.С. Чернявський та ін. ; за ред. А.А. Вознюка, Р.О. Мовчана, В.В. Чернея. Київ : Норма права, 2022. 278 с.

16. Боняк В.О. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навчальний посібник. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. 224 с.

17. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.

18. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / за заг. ред. В. Я. Марковського. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 316 с.

19. Порушення прав громадян співробітниками органів правопорядку при забезпеченні дотримання правил карантину в Україні: звіт за результатами моніторингу / за заг. ред. В. Пивоварова, В. Батчаєва. Київ: Асоціація УМДПЛ, 2020. 80 с.

20. Права людини в діяльності української поліції. Загальний огляд / за заг. ред. Є. О. Крапивіна. Київ: Софія-А, 2018. 208 с.

21. Чупров В. Моніторинг дотримання прав людини в територіальних органах Національної поліції України (в рамках реалізації національного превентивного механізму). 2 вид., випр. і доповн. Київ: Асоціація УМДПЛ, 2016. 146 с.

Додаткова

22. Вітик Ю. І. Дотримання прав і свобод людини: принцип діяльності Національної поліції. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 5. С. 116–121. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.5.20>.

23. Вітик Ю. І. Міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності у сфері забезпечення дотримання прав і свобод людини. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 7 (35), vol. 3. С. 39–45. URL: <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.3.8>.

24. Вітик Ю. І. Обмеження прав і свобод людини: міжнародний та зарубіжний досвід для Національної поліції України. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 1 (37), vol. 2. С. 74–79. URL: <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.2.12>.

25. Вітик Ю. І. Принцип дотримання прав людини у діяльності Національної поліції України: стан наукового дослідження. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 205–209. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.4.31>.

26. Гладчук Д.І. Деонтологічні засади поліцейської діяльності: зміст, сучасні вітчизняні стандарти. *Збірник наукових праць «Juris Europensis Scientia»*. Вип. 4. Чернівці, 2020. С. 10-14.

27. Гладчук Д.І. Міжнародні деонтологічні стандарти поліцейської діяльності у сфері забезпечення прав людини. *Науковий журнал «Альманах міжнародного права»*. № 24. Одеса, 2020. С. 88-96.

28. Гладчук Д.І. Структура механізму забезпечення прав людини в діяльності МВС України. *Visegrad Journal on Human Rights*. №1 (volume 2). 2021. С. 63-67.

29. Отчак Н. Я. Характеристика адміністративно-правового механізму діяльності Національної поліції в сфері забезпечення прав і свобод громадян. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 1. С. 225–229. URL: <http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/1.pdf>.

30. Пильгун Н. В., Вінічук О. Ю. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні. Часопис Національного університету «Острозька академія». 2018. № 1 (17). С. 1–14. (Серія «Право»). URL: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2018/n1/18pnvhvu.pdf>.

31. Гловюк І. В., Стоянов М. М., Завтур В. А. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: навч.-метод. посіб. Одеса: Юрид. літ., 2017. 224 с.

32. Забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи на стадії досудового розслідування: монографія / В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, С. Є. Абламський та ін. ; Держ. наук.-досл.ін-т. ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 498 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

Офіційний сайт Президента України	www.president.gov.ua
Офіційний сайт Верховної Ради України	www.rada.gov.ua
Офіційний сайт Кабінету Міністрів України	www.kmu.gov.ua
Офіційний сайт Верховного Суду	supreme.court.gov.ua/supreme
Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України	https://mvs.gov.ua/
Офіційний сайт Національної поліції України	https://www.npu.gov.ua/
Офіційний сайт Європейського Суду з прав людини	www.echr.coe.int
Газета «Урядовий кур'єр»	www.ukurier.gov.ua
Газета «Юридична практика»	www.pravo.ua
Газета «Юридичний вісник України»	yvu.com.ua
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського	www.nbuv.gov.ua
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого	www.nplu.org
Публічна бібліотека імені Лесі Українки	https://lukl.kyiv.ua/